

România, o țară eminentamente folclorizată

Scris de George Petrovai

Duminică, 26 August 2012 11:20 - Ultima actualizare Duminică, 26 August 2012 11:28

Din capul locului vreau să curm avântul celor care, vezi Doamne, se vor arăta indignați de ceea ce-și închipuie dumnealor că au intuit încă din titlu, că adică textul se vrea un aspru rechizitoriu la adresa folclorului nostru, când știut este că el (folclorul) a fost și va rămâne izvorul cu apă vie din care se adapă întreaga cultură română etc., etc.

Știu domnilor cântători și palavragii, știu prea bine importanța *Mioriței*, *baladelor haiducești* și a legendei

Meșterul Manole

pentru întreaga cultură română și – de ce nu? – pentru cea universală. Căci așa cum cu justețe susține profesorul Liviu Rusu,

Miorița

este tipică pentru

homo contemplativus,

ea constituindu-se în argumentul liric potrivit căruia “momentul morții este un prilej pentru a sublinia prețul vieții”, că

baladele haiducești

sunt tipice pentru

homo activus

(principiul activ al vieții) și că

Meșterul Manole

este o culme în ceea ce-l privește pe

homo constructivus

sau principiul constructiv.

Știu de asemenea cinstea de care folclorul s-a bucurat în ochii lui Alecu Russo, Vasile Alecsandri și Mihai Eminescu, ca să numesc doar trei dintre corifeii culturii noastre, care au înregistrat rezultate de excepție nu doar în prelucrarea superioară a producțiilor populare, ci și în culegerea acestora.

Iată de ce ținta prezentului text o constituie excesele de factură folclorizantă, la care se dedau românii – în toate sferile de activitate, cu fiecare ocazie cât de cât festivă și la toate vârstele -, acum când o știm prea bine că din prea mult entuziasm se poate comite asasinat, respectiv că tot ce este exagerat devine până la urmă insignifiant.

“Excese folclorizante în toate sferile de activitate?!”, se vor mira unii. Da, taman așa. Pentru a susține afirmația, să o luăm metodic.

Din ceea ce am precizat mai sus, lesne se constată că cultura noastră, cu deosebire literatura, este puternic infuzată de folclor. Faptul acesta n-ar fi cu nimic dăunător, dacă ea ar deține acele resurse strict necesare, cu ajutorul cărora să se poată smulge din zona periferică a folclorului pentru a intra cu capul sus în marea cultură universală. Întrebarea este dacă în cultura română pot fi descoperite atari resurse.

Căci dacă ne luăm după opinia autorizată, deși întrucâtva subiectivă a celebrului nostru compatriot Emil Cioran, atunci deosebim două categorii de culturi – mari și mici. Cultura Franței, de care Cioran s-a lăsat absorbit într-un mod exemplar de rodnic, este inclusă de el în familia marilor culturi, în timp ce cultura României intră în categoria culturilor mici, alături de culturile Suediei și Elveției, după cum citim în cartea sa *Schimbarea la față a României*. Nici nu-i rău, spun eu, având în vedere valoarea unanim recunoscută a culturii suedeze, cu scriitori de talia lui August Strindberg, Selma Lagerlöf și Pär Lagerkvist. Măcar dacă așa ar sta lucrurile în clipa de față, deoarece Cioran a scris *Schimbarea la față a României* în preajma celui de-al doilea război mondial, deci aprecierea lui viza cultura noastră interbelică, net superioară celei ce-a urmat...

Dar așa cum afirmam și cu alte prilejuri (de pildă în *Gimnastica spiritului*, Editura Echim, 2008), că ne place sau nu, trebuie să admitem existența a două coordonate, nu doar spațio-temporale ci și moral-spirituale, pe care se înfășoară de ceva timp întreaga noastră cultură: o coordonată autohtonă, cu rol de axă folclorico-spirituală pentru românii din interiorul granițelor, și o altă coordonată – cea a diasporei, orientată statornic dinspre exteriorul geografic al României spre interiorul spiritual al omenirii, desigur, cu nostalgii și preferințe alimentate din specificul românesc.

Surprinzător este faptul că deși prima coordonată are un imens spațiu de manevră, cu nesfârșite îndemnuri spre universalitate, totuși ea etalează tendințe prioritar centripete și

predilecții neobosite înspre provincialismul cu iz balcanic. De-abia coordonata diasporei occidentale – reprezentată de nume dintre cele mai ilustre: Constantin Brâncuși, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, George Uscătescu, Vintilă Horia, Virgil Gheorghiu etc. – este aceea care îmbină intensiunea românească cu extensiunea sa centrifugală, ceea ce conferă producțiilor sale culturale o certă vocație a universalului...

Iar dacă ne raportăm la actuala muzică a românilor, toate comentariile sunt de prisos, într-atât este ea ghiftuită cu folclor de proastă calitate. Doar ici și colo se descoperă și unul de bună calitate, cu măiestrie prelucrat și interpretat de renumitul menestrel Tudor Gheorghe, ori admirabil redat de nume sonore ale muzicii populare românești, precum Irina Loghin, Sofia Vicoveanca, Maria Ciobanu, Gheorghe Zamfir, Grigore Leșe sau regretatul Ion Dolănescu.

În rest o adevărată avalanșă de producții submediocre, sinistrul rezultat al încrucișărilor dintre manele, muzică de petrecere și firimituri ale folclorului autentic. Căci – nu-i așa? – românii sunt un popor de petrecăreți, care și la bine și la rău o țin tot într-o veselie.

Prezența folclorului, însă, nu se oprește aici. El se face simțit unde nici cu gândul nu gândești, de pildă în politica românească, dacă e să ne luăm după preferința acesteia pentru bătuta pe loc, ori dacă ținem cont de vâna vârtoasă a politicului derivată din sărbătorile pastorale, gen *Sâmbra oilor*, respectiv *Tânjaua* din Hotenii Maramureșului.

Dar când vine vorba de politica românească, trebuie să avem în vedere specificul mioritic al locuitorilor de pe aceste meleaguri, în amestec inseparabil cu influențele bizantino-balcanice și cu cele orientalo-muscălești: predilecția de care aminteam mai sus, pasiunea unora de-a răzbate cu orice chip în față și dorința isterică a altora de a-și da cu tot dinadinsul în petec ca niște adevărate personaje dostoevskiene, fără a se sinchisi câtuși de puțin de densitatea jenei ce-i însoțește mai ceva ca o umbră.

Într-un atare climat rizibil pentru făcătorii de politică și acoliții lor, n-are ce să ne mai mire nici indulgența politicoasă și ușor disprețuitoare cu care sunt suportate de către străini excesele românești de-o indiscutabilă extracție folclorică, nici fermitatea cu care sistematic este pus la zid contemplativismul nostru găunos de către oficialii europeni.

România, o țară eminentemente folclorizată

Scris de George Petrovai

Duminică, 26 August 2012 11:20 - Ultima actualizare Duminică, 26 August 2012 11:28

Nici învățământul românesc n-a scăpat de influențele nocive ale folclorului, dacă luăm aminte la harababura lui planificată, unde fiecare se zbânțuie cam cum îl taie capul și cum îl țin curelele, taman ca într-o *Periniță* la sfârșit de bal. Iar dacă după toate astea mai avem puterea să ne minunăm de ceva, atunci eu zic să fluierăm admirativ ori a pagubă (fiecare după talent) când ne gândim la cele câteva zeci de mii de diplome universitare despre care s-a făcut niscaiva tam-tam că ar fi fost dobândite în mod fraudulos. Mă rog, nici n-avea rost să se facă prea multă gălăgie, de îndată ce procesul a fost doar rănit, nicidecum definitiv stârpit, și de îndată ce alte zeci de mii de diplomați cu bube în cap nu vor fi deranjați de nimeni în vecii vecilor!...

S-ar părea că sportul n-are nici în clin nici în mânecă cu folclorul. Inexact, dacă luăm aminte la scandalurile ce condimentează ba bătuta pe loc, ceea ce în ochii responsabililor echivalează cu progresul, ba căderea liberă a sportului românesc, atât la individual cât și pe echipe.

În concluzie, putem spune că prezența folclorului românesc peste hotare este strict necesară. Tot mai bine așa decât fără nici o reprezentare...

AUTOR: George Petrovai